

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

עקרונות לשימוש מותאם של חומרי למידה וסביבות למידה בחינוך המיוחד

אילנה קלר – מדריכה ארצית לפדגוגיה, שפה והערכה
אגף חינוך מיוחד

הנגשה פדגוגית - הנגשה של תהליכי הוראה-למידה-הערכה

הנגשה של הוראה ולמידה

הנגשה של הוראה ולמידה

תהליכי הוראה ולמידה כוללים: עקרונות פדגוגיים, דרכי הוראה, הזדמנויות למידה, חומרי למידה, עזרי למידה ואמצעי הוראה

התאמת חומרי למידה

גופן

ניקוד

תמונות, אמצעים גרפיים

מארגנים חזותיים

תקשורת תומכת חלופית

הקראה

פישוט לשוני

דירוג תכנים ומשימות

התנסות ותרגול

למידה במצבים אותנטיים, חזרתיות, שימוש בהדמיה.

הנגשה קוגניטיבית

פישוט, המחשה והדגמה.

הטרמה של ידע

המחשת תכנים ברמות ייצוג שונות.

פירוק משימות

שימוש באמצעים טכנולוגיים

תיווך אנושי

סובלנות לטעויות

שליטה על קצב

ארגון הלמידה

ארגון מותאם של: התכנים, הלומדים, הצוות, השעות.

פישוט שפתי/לשוני

שפה פשוטה

הקראה

סמלול

התאמת דרכי תקשורת ומשלב שפתי

התאמת קצב הדיבור.

זימון מגוון ערוצים לביטוי ולהבעה עצמית

ליווי השיח והדיון באמצעים חזותיים המארגנים

פירוש מילים לא מוכרות, מילים נרדפות, חלוקה

למקטעים

[תכנון למידה משמעותית והוראה איכותית לתלמידים עם צרכים מיוחדים](#), פרק עקרונות פדגוגיים, אגף א' חינוך מיוחד,

חומרי למידה וסביבות למידה

חוברת עבודה

ספר מודפס

ספר דיגיטלי

סביבת תוכן מתקשבת

יחידות הוראה

מדוע חשוב ללמד באמצעות חומרי למידה וסביבות למידה מאושרים?

- ✓ חומרי הלמידה בהלימה לתכניות הלימודים
- ✓ מאפשרים הוראת תכנים ומיומנויות בהתאם לשכבת הגיל
- ✓ מאפשרים מימוש הזכות ליהנות מנכסי התרבות והשפה של החברה
- ✓ חשיפה לסוגות שונות
- ✓ חשיפה למשלב שפתי גבוה לצד משלב מותאם
- ✓ שימוש בספרים וחומרי למידה מכבדי גיל

מדוע חשוב ללמד באמצעות חומרי למידה וסביבות למידה מאושרים?

תכנים מכבדי גיל

חשיפה לסוגות שונות

בהלימה לתכניות הלימודים

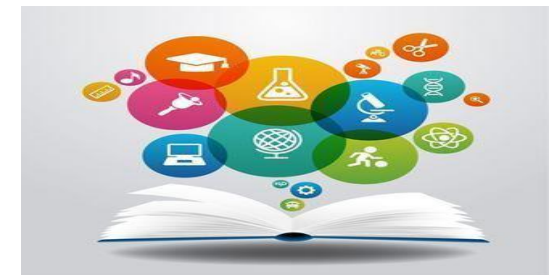
מימוש הזכות ליהנות
מנכסי התרבות והשפה

חשיפה למשלב שפתי גבוה
לצד משלב מותאם

הוראת תכנים ומיומנויות
בהתאם לשכבת הגיל

רמות הנגשה של חומרי למידה בחינוך המיוחד

חלופות

- הוספה של נושא ייחודי שאינו מופיע בתוכנית הלימודים של החינוך הרגיל, אשר נדרש בשל מאפיינים ייחודיים של התלמידים

שינויים

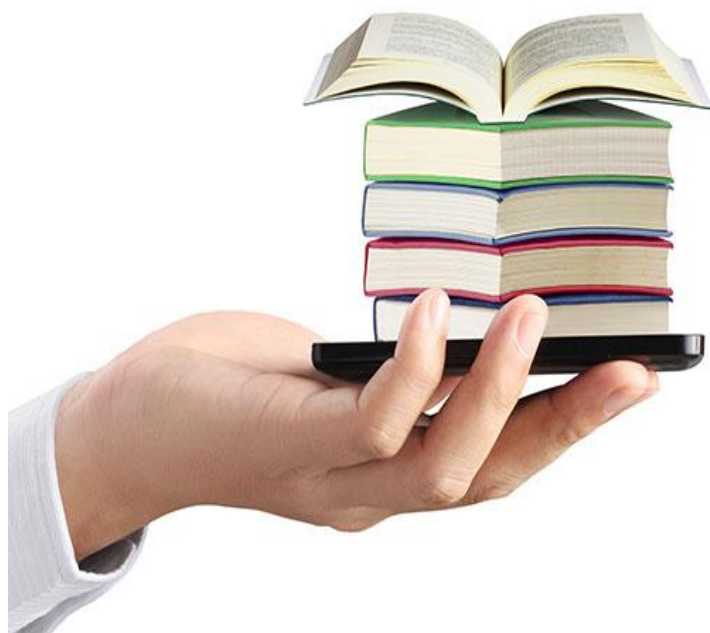
- שינויים בתכנים ביחס לתכנית הלימודים הרגילה: הפחתה של חלק מהחומר או הרחבה לצורך השלמת מידע ותיווך

התאמות

- שינויים בדרך בה מוצג החומר לתלמיד

סוגים של הנגשה של חומרי
למידה וסביבות למידה

הנגשה פונקציונאלית של חומרי למידה

✓ גודל הגופן, גופן ברור

✓ הימנעות מעומס חזותי, רקע נקי,

ריווח

✓ הוספת תמונות בהלימה לתכנים

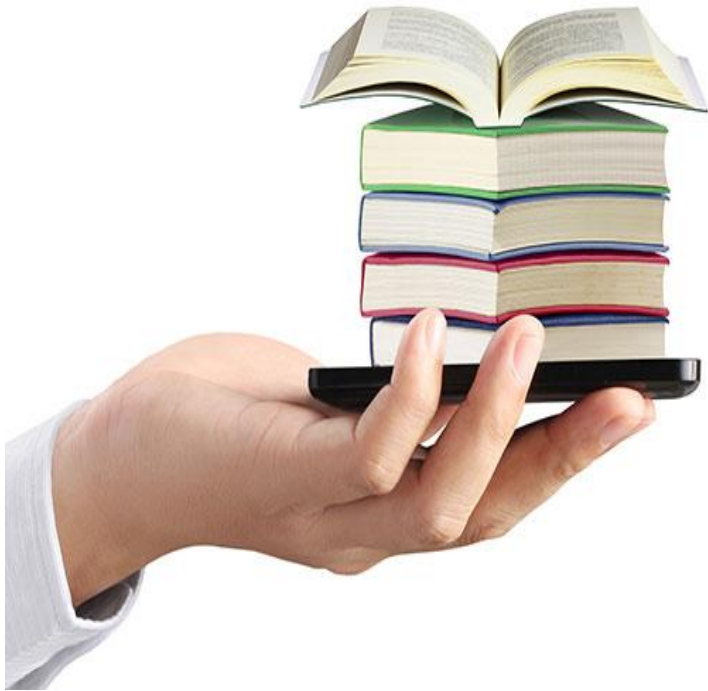
✓ ארגון - חלוקה של הטקסט

לפסקאות, כותרות משנה, מספור
השורות

✓ התאמה לסביבה התרבותית של

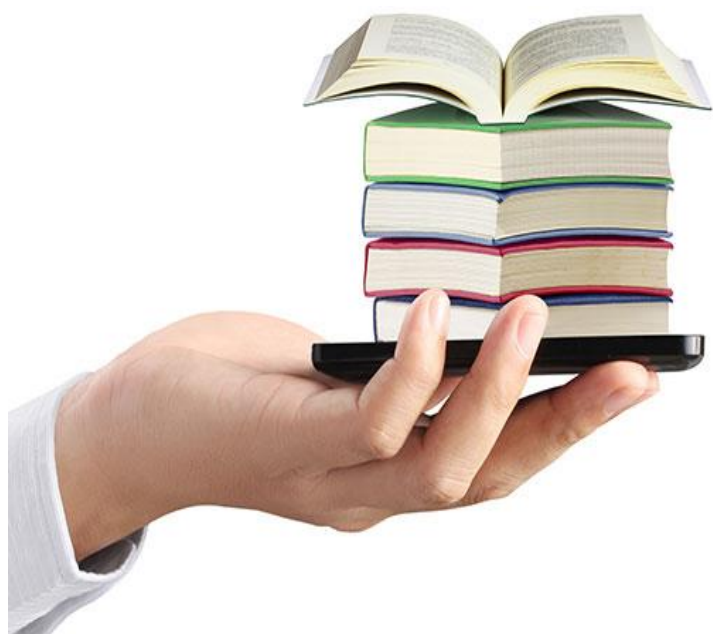
התלמידים הן בתכנים והן בעיצוב
החזותי

הנגשה שפתית של חומרי למידה

- ✓ ניקוד מסייע או מלא
- ✓ אורך משפט, מורכבות משפט
- ✓ המחשת התכנים באמצעות חומר חזותי (תצלומים ברורים, מפות, איורים וכיוב')
- ✓ ליווי המשימות בחומר גרפי (תבניות סיפוריות ונושאות, תרשימי זרימה, גרפים, דיאגרמות)
- ✓ פישוט לשוני - שפה ברורה ונהירה, תוך שמירה על משלב שפתי עשיר ועל תקינות לשונית
- ✓ שפה חלופית (סמלים) בהתאם לסוג המוגבלות ולדרכי התקשורת של התלמיד
- ✓ פירושי מילים לצד המילה המקורית
- ✓ הקראה/הקלטה של הטקסט
- ✓ שילוב ספרי קול

הנגשה קוגניטיבית של חומרי למידה

- ✓ **רלוונטיות של הנושאים לגיל התלמידים ולעולמם**
- ✓ **התאמה של משימות למאפייני תפקוד**
- ✓ **משימות ברמות חשיבה שונות ובכל ממדי ההבנה**
- ✓ **דירוג התכנים ופירוק ליחידות קטנות**
- ✓ **משימות להתנסות מעשית ולפעילות חווייתית**
- ✓ **שימוש בטכנולוגיות ובסביבות מקוונות**
- ✓ **כתיבה – הוספה של מחוון/ תבנית גרפית לכתיבה**
- ✓ **שילוב טקסטים תומכים - הפנייה לטקסטים נוספים בנושא**
- ✓ **התנסות ותרגול - תרגול של משימות שונות בסוגים שונים של טקסטים**
- ✓ **שילוב משחקים להדגמה ולהמחשה**